

פרשת שמיני

(ע"פ הרב מרדכי קמינצקי)

היום, יום אחרון לחנוכת המשכן. השמחה מרקיעה שחקים, בדומה לגזרת הסרט האדום בטקס חנוכת ארמון חדש של מלך אהוד – במקרה הזה, המקדש הוא לכבודו של מלך המלכים ולהדר מלכותו. אלא שבהתפתחות נוראית, הטקס הסתיים בצורה מאוד חריגה. בניו של אהרון הכהן, נדב ואביהו, נכנסו למקום האסור ביותר לכניסה, קודש הקודשים. הם הקריבו קטורת, מה שחשבו שישמח את הקדוש ברוך הוא. אבל זאת הייתה המצאה משלהם.

בהעדר הוראות, דברים השתבשו עד מאוד. "וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה', וַתֹּאכַל אוֹתָם, וַיָּמָתוּ לִפְנֵי ה'" (ויקרא י, ב). קשה לנו למדוד את עומק הכאב. ילדיו האהובים של מנהיג אהוב, ביום אהוב ובעבודה אהובה נעלמו בין רגע, מהדר ופאר למוות. אולם אביהם לא הגיב בצעקות רמות, אלא בדממה וקבלת המצב "וַיֵּדֶם אֶהְרֹן" (פסוק ג'). התורה משבחת עד מאוד את ההתנהגות הזאת. בתור תגמול לתגובה הסטואית הזאת של קבלת המציאות, המצווה הבאה בתורה נאמרה ישירות לאהרון, ולא, כרגיל, למשה.

אולם למרות השבח הניתן לאהרון על שתיקתו, העם מצווה להגיב בצורה הפוכה לחלוטין. משה מצווה את העם "כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִכְפוּ אֶת הַשֵּׁרָפָה אֲשֶׁר שָׂרַף ה'" (פסוק ו). אהרון משתבח על שתיקתו, והעם מצווה להתאבל על האסון. מה ההבדל?

בשנות ה-1800 למנינם, היו המגיד מטריסק ורבי מנדל מוורקה חברים בלב ונפש. הם התגוררו קרוב זה לזה. לעיתים, נאלץ ר' מנדל להעתיק את דירתו לצד השני של היער, במרחק של חצי יום הליכה. ברואו את צערו, היציע מוישלה, שמשו של ר' מנדל, שהוא ילך בכל יום שישי במרחק של שלוש שעות להביא מכתב.

וככה בכל יום שישי, מוישלה היה חוצה את היער ומוסר למגיד מטריסק את מכתבו של ר' מנדל. הוא היה ממתין עד שהמגיד קרא את המכתב וכתב תשובה. לעתים קרובות, לקח זמן רב עד שהמגיד חזר מחדר העבודה שלו, בעיניים אדומות מדמעות, כשידו הרועדת מחזיקה מעטפה מהודרת המכילה את מכתב התשובה. מוישלה היה מוסר את התשובה לרבי מוורקה, גם המכתב הזה גרם לאותה תשובה רגשית: דמעות של שמחה והבנה מלאו את עיניו של

הרעבע.

אחרי שנה של מסירה מסורה, סקרנותו של מוישלה התגברה עליו. " מה מכילים המכתבים האלה? היהיה נורא אם אני אעיף מבט? " ואכן ביום שישי אחד, הוא פתח בזהירות את המעטפה, להפתעתו הוא לא ראה מאומה. רק פיסת נייר ריקה שכבה במעטפה. המום, החזיר מוישלה בזהירות את ה"כאילו" מכתב במעטפה, ומסר אותו למגיד מטריסק. כמו שעון, הלך הרעבע לחדר העבודה שלו, וכעבור חצי שעה, טרוט עיניים ורועד, הוא החזיר מכתב למסירה לחברו, ר' מנדל מוורקה.

כעת, בער למוישעלה לעזוב את הבית, לרוץ אל היער כדי להסתכל בתכולת המעטפה, ואולי יבין את פשר הדברים. והנה, לפניו, שוב פתק ריק! מוישלה הרגיש מושפל. " האם סחבתי במשך שש שעות כל שבוע ניירות ריקים? מה המשחק הזה? " שאל לעצמו.

כל השבת, לא היה יכול להסתיר את אי-שביעות רצונו. במוצאי שבת קרא לו ר' מנדל לחדרו. "שמי היקר, אתה נראה נסער. מה הבעיה?" שאל אותו.

"בעיה?" הוא ענה. "אתה יודע, המכתבים האלה שאני מעביר כל שבוע. אני מודה שביום ששי שעבר הצצתי בם. לא היה דבר בהם! רק נייר לבן! איזה מין משחק זה?"

ר' מנדל לא נירתע. "התורה מתהווה מאותיות שחורות על גבי נייר לבן. השחור מכיל המילים שאנו מביעים. הלבן מכיל מסר עמוק יותר מאשר האותיות. לעיתים קרובות, רגשותינו מתבטאים באותיות שחורות. השבוע, כתבנו על קלף לבן. היבענו רגשות שמעל האותיות".

חשוב להבין שאי אפשר להשוות התגובה הנדרשת מאָבֶל, לזאת הנדרשת מקהל אוהד. לא כל אחד נמצא במדרגה לשתוק. לאלה המסוגלים לעשות הצהרה של אמונה וחוזק בצורה של דממה, זוהי הבעה מדהימה. לכל השאר שבינינו, שאיננו במדרגה כזו, אנחנו חייבים להביע את צערנו ולצעוק בדרך האנושי כפי שמסופקים בתכתיבים של משה רבנו...